

**KẾT QUẢ KHẢO SÁT DỊCH TỄ ĐỐI VỚI SINH VIÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC Y DƯỢC CẦN THƠ TRONG CÔNG TÁC PHÒNG,
CHỐNG DỊCH BỆNH COVID-19**

Mai Huỳnh Như, Ngô Phương Thảo, Nguyễn Thọ Sơn*

Trường Đại học Y Dược Cần Thơ

**Email: mhnhu@ctump.edu.vn*

TÓM TẮT

Đặt vấn đề: Trường Đại học Y Dược Cần Thơ (Trường) đã triển khai công tác khảo sát y tế đối với tất cả sinh viên của Trường (Sinh viên). Đây được xem là một trong các biện pháp giúp nhà Trường chủ động hỗ trợ, tư vấn sinh viên trong phòng, chống dịch bệnh COVID-19 một cách kịp thời và hiệu quả. **Mục tiêu nghiên cứu:** Khảo sát các yếu tố dịch tễ di chuyển, tiếp xúc và các triệu chứng bệnh hô hấp, ghi nhận các đề xuất, kiến nghị của sinh viên trong công tác phòng, chống bệnh COVID-19 của Trường. **Đối tượng và phương pháp nghiên cứu:** mô tả cắt ngang trên tổng số sinh viên chính quy và liên thông chính quy của Trường. **Kết quả:** Tỷ lệ sinh viên di chuyển, lưu trú tại các tỉnh, thành tại Việt Nam đã có người bị nhiễm bệnh là 9,74%; tỷ lệ sinh viên tiếp xúc với người nước ngoài trở về và người từ các tỉnh, thành của Việt Nam có người nhiễm bệnh là 22,44%; tỷ lệ sinh viên có triệu chứng bất thường về sức khỏe liên quan đến các triệu chứng điển hình của bệnh COVID-19 là 23,1%; có 44,02% sinh viên có đề xuất, kiến nghị được ghi nhận. **Kết luận:** Việc giám sát dịch tễ của sinh viên góp phần quan trọng vào công tác tư vấn, hỗ trợ sinh viên thực hiện các biện pháp phòng, chống dịch bệnh COVID-19 của Trường Đại học Y Dược Cần Thơ.

Từ khóa: dịch bệnh COVID-19; khảo sát y tế; sinh viên; phát hiện và ngăn chặn.

ABSTRACT

**AN EPIDEMIOLOGICAL SURVEY-BASED STUDY IN A COHORT OF
CAN THO MEDICINE AND PHARMACY UNIVERSITY'S STUDENTS IN
CONTROLLING AND PREVENTING OF COVID-19**

Mai Huynh Nhu, Ngo Phuong Thao, Nguyen Tho Son*

Can Tho University of Medicine and Pharmacy

Background: Can Tho University of Medicine and Pharmacy (CTUMP) has carried out health survey for all CTUMP students. This is one of the measures that helps CTUMP to support and advise students proactively in preventing and fighting against COVID-19 timely and effectively.

Objectives: Surveying epidemiological, clinical factors and proposals of students of CTUMP.

Materials and methods: Cross-sectional study based on all students of CTUMP. **Results:** The ratio of CTUMP students moving and locating in provinces and cities in Viet Nam which had infected patients was 9.74%; the ratio of students contacting with foreigners and people from provinces and cities in Viet Nam which had infected patients was 22.44%; the ratio of people had abnormal symptoms related to typical symptoms of COVID-19 disease was 23.1%; 44.02% students have proposals. **Conclusion:** Epidemiological surveillance of CTUMP students plays an important part in supporting and advising students to follow the CTUMP's plan of preventing, fighting against COVID-19 pandemic.

Keywords: COVID-19 pandemic, health survey, students, detecting and preventing.

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Coronavirus disease 2019 (COVID-19) gây nên những bệnh hô hấp nghiêm trọng như viêm phổi và suy hô hấp, được phát hiện lần đầu tại Vũ Hán, Trung Quốc [13], đã và đang lan rộng một cách mất kiểm soát trên toàn thế giới [14],[15]. Mặc dù có sự tương đồng với Hội chứng hô hấp cấp (SARS) và Hội chứng hô hấp Trung Đông (MERS), nhưng cơ

chế lây bệnh, dịch tễ và đặc tính lâm sàng hiện vẫn chưa được nghiên cứu một cách rõ ràng [13],[14].

Khác với các loại dịch do corona virus khác, COVID-19 lây truyền rất mạnh mẽ và nhanh chóng [14]. COVID-19 không khác lắm so với SARS về đặc tính lâm sàng. Tỷ lệ chết (2,3%), thấp hơn so với SARS (9,5%) và MERS (34,4%) [15] do đó khả năng lây lan rộng rãi ra cộng đồng dễ dàng hơn nhiều so với SARS hoặc MERS. Cho đến nay vẫn chưa có thuốc đặc trị cho COVID-19, chủ yếu vẫn chữa trị triệu chứng, và đặc biệt là trường hợp bệnh nhân có bệnh nền thì việc chữa trị lại càng kéo dài và nặng nề hơn [14].

Mặt khác, để chẩn đoán COVID-19 đặc hiệu, phương pháp phát hiện RNA bằng phương pháp real time PCR đã được sử dụng [14] thay vì kit test nhanh. Với những thử thách lớn như trên thì việc phòng chống truyền nhiễm COVID-19 hay phát hiện, theo dõi trong cộng đồng cũng như trong môi trường học thuật với lượng lớn người tập trung vô cùng khó khăn.

Tại Trường Đại học Y Dược Cần Thơ, công tác phòng chống dịch đặc biệt được Nhà trường đặc biệt quan tâm. Một trong những công tác quan trọng trong phòng, chống dịch bệnh COVID-19 tại Trường là thực hiện các khảo sát y tế trên toàn bộ sinh viên để đảm bảo việc, theo dõi dịch tễ trong sinh viên với mục tiêu khảo sát các yếu tố dịch tễ di chuyển, tiếp xúc và các triệu chứng bệnh hô hấp, ghi nhận các đề xuất, kiến nghị của sinh viên trong công tác phòng, chống bệnh COVID-19 của Trường. Để từ đó, Nhà Trường có những biện pháp kịp thời trong hỗ trợ, tư vấn sinh viên cũng như thực hiện các biện pháp khác theo khuyến cáo của Bộ Y Tế trong phòng, chống dịch bệnh COVID-19.

II. ĐỐI TƯỢNG VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU

2.1. Đối tượng nghiên cứu: Sinh viên chính quy và liên thông chính qui tại Trường Đại học Y Dược Cần Thơ.

2.2. Thời gian khảo sát:

Chia làm 4 đợt, đợt 1: từ ngày 21/01/2020 đến ngày 03/02/2020; đợt 2: từ ngày 04/02/2020 đến ngày 18/02/2020; đợt 3: từ ngày 19/02/2020 đến ngày 03/03/2020; đợt 4: lần 4 từ 01/04/2020 đến ngày 14/4/2020.

2.3. Phương pháp nghiên cứu:

- Thiết kế nghiên cứu: Mô tả cắt ngang.
- Cỡ mẫu: chọn mẫu 9337 sinh viên chính quy và liên thông chính qui đang theo học tại Trường Đại học Y Dược Cần Thơ.
- Nội dung nghiên cứu: Khảo sát dịch tễ đi lại, dịch tễ tiếp xúc, dịch tễ lâm sàng trong thời gian khảo sát và ghi nhận đề xuất, kiến nghị về phòng, chống dịch bệnh COVID-19 của sinh viên.
- Phương pháp thu thập số liệu: Khảo sát online trên phần mềm.
- Xử lý số liệu: chương trình Microsoft Excel; Công cụ hỗ trợ Google Drive và bộ câu hỏi được thống kê theo từng trường hợp trong 4 đợt khảo sát.

III. KẾT QUẢ KHẢO SÁT

Trường thực hiện khảo sát lần 1 từ ngày 21/01/2020 đến ngày 03/02/2020. Lần 2 từ ngày 04/02/2020 đến ngày 18/02/2020; lần 3 từ ngày 19/02/2020 đến ngày 03/03/2020; lần 4 từ 01/04/2020 đến ngày 14/4/2020. Kết quả cụ thể như sau:

Bảng 1. Kết quả khảo sát tổng hợp qua 04 đợt khảo sát

TT	Nội dung khảo sát	Kết quả khảo sát lần: (% tính trên tổng số SV được yêu cầu KS)			
		1	2	3	4
1	Tổng số SV thực hiện khảo sát	8145/9337 (87,23%)	8260/9337 (88,47%)	8441/9337 (90,40%)	8647/9337 (92,61%)
2	Số sinh viên di chuyển, lưu trú tại các tỉnh, thành tại Việt Nam đã có người bị nhiễm bệnh trong 14 ngày qua	375 (4,60%)	285 (3,45%)	112 (1,32%)	36 (0,37%)
3	Có tiếp xúc với người nước ngoài trở về; người từ các tỉnh, thành của Việt Nam có người nhiễm bệnh trong 14 ngày qua	977 (11,99%)	387 (4,68%)	319 (3,77%)	173 (2%)
4	Sinh viên có triệu chứng bất thường liên quan đến dịch bệnh trong 14 ngày qua	402 (4,93%)	598 (7,23%)	549 (6,5%)	384 (4,44%)
5	Kiến nghị, đề xuất	1026 (12,59%)	892 (10,79%)	941 (11,14%)	822 (9,5%)

Số sinh viên di chuyển, lưu trú tại các tỉnh, thành tại Việt Nam đã có người bị nhiễm bệnh và số sinh viên có tiếp xúc với người nước ngoài trở về; người từ các tỉnh, thành của Việt Nam có người nhiễm bệnh giảm dần qua các đợt khảo sát.

Bảng 2. Số sinh viên di chuyển lưu trú tại các tỉnh, thành tại Việt Nam đã có người bị nhiễm bệnh qua 4 đợt khảo sát từ ngày 22/01/2020 đến 14/4/2020)

Lần khảo sát	Kết quả khảo sát	Tỉnh, thành sinh viên di chuyển lưu trú (% tính trên tổng số kết quả khảo sát từng lần)				
		TP. HCM	Hà Nội	Đà Nẵng	Khánh Hòa	Vĩnh Phúc
1	375 (4,6%)	327 (4,0%)	16 (0,19%)	06 (0,07%)	19 (0,23%)	07 (0,08%)
2	285 (3,45%)	257 (3,11%)	10 (0,12%)	09 (0, 1%)	08 (0,09%)	01 (0,01%)
3	112 (1,32%)	96 (1,13%)	6 (0,07%)	03 (0,03%)	6 (0,06%)	01 (0,01%)
4	36 (0,41%)	36 (0,41%)	0 (0%)	0 (%)	0 (0%)	0 (%)

Số sinh viên di chuyển lưu trú tại các tỉnh, thành tại Việt Nam đã có người bị nhiễm bệnh giảm dần từ 4,6% xuống 0,41%. Trong đó chủ yếu tập trung ở Thành phố Hồ Chí Minh

Bảng 3. Số sinh viên có tiếp xúc với người nước ngoài trở về; người từ các tỉnh, thành của Việt Nam có người nhiễm bệnh qua 4 đợt khảo sát.

Lần khảo sát	Kết quả khảo sát	Đối tượng tiếp xúc: (% tính trên tổng số kết quả khảo sát từng lần)	
		Người nước ngoài trở về	Người từ các tỉnh, thành của Việt Nam có người nhiễm bệnh
1	977 (11,99%)	463 (5,68%)	514 (6,31%)
2	387 (4,68%)	171 (2,07%)	216 (2,61%)
3	317 (3,76%)	108 (1,28%)	209 (2,48%)
4	173 (2,00%)	68 (0,78%)	105 (1,21%)

Số sinh viên tiếp xúc với người nước ngoài trở về; người từ các tỉnh, thành của Việt Nam có người nhiễm giảm từ 11,99% xuống 2,00%.

Bảng 4. Số sinh viên có triệu chứng bất thường về sức khỏe liên quan đến dịch bệnh qua 4 đợt khảo sát.

Lần khảo sát	Kết quả khảo sát	Triệu chứng bất thường (% tính trên tổng số kết quả khảo sát từng lần)					Sức khỏe hiện tại
		Sốt	Ho	Khó thở	Đau họng	Viêm phổi	
1	402 (4,93%)	56 (0,68%)	112 (1,37%)	203 (2,49%)	31 (0,38%)	0	Bình thường
2	598 (7,23%)	23 (0,27%)	303 (3,66%)	157 (1,9%)	115 (1,3815%)	0	Bình thường
3	549 (6,5%)	21 (0,24%)	103 (1,22%)	135 (1,59%)	290 (3,43%)	0	Bình thường
4	384 (4,44%)	34 (0,39%)	156 (1,8%)	12 (0,13%)	182 (2,1%)	0	Bình thường

Số sinh viên có triệu chứng bất thường về sức khỏe dao động ở mức 4,44% - 7,23%. Tất cả đều đi khám và điều trị, hiện tại tất cả đều bình thường. Không có trường hợp nào ghi nhận mắc COVID-19.

Về kiến nghị đề xuất của sinh viên giảm từ 1026 (12,59%) xuống còn 822 (9,5%). Trong đó nổi bật là các kiến nghị, đề xuất: cung cấp khẩu trang, nước rửa tay cho sinh viên; cho sinh viên nghỉ học .v.v.... Hầu hết các kiến nghị trên đều đã được Nhà Trường đáp ứng như cung cấp khẩu trang vải kháng khuẩn trong những đợt hoạt động tình nguyện; bố trí nước rửa tay trước mỗi phòng học, thang máy, khu tự học; cho sinh viên tạm nghỉ học tập trung tại Trường và chuyển sang hình thức học trực tuyến.

IV. BÀN LUẬN

Theo kết quả báo cáo của Bộ Y tế tính đến ngày 14/4/2020, trên toàn thế giới có hơn 1.925.877 ca nhiễm và hơn 119.719 ca tử vong. Trong khi đó tại Việt Nam ghi nhận 265 ca nhiễm COVID-19, trong đó có 151 ca đã được chữa khỏi, chưa có ca tử vong [11]. Trước tình hình dịch COVID-19 diễn biến phức tạp và tăng liên tục Nhà Trường đã hướng dẫn sinh viên thực hiện theo các khuyến cáo của cơ quan y tế đồng thời Trường đã tiến hành

khảo sát y tế đối với sinh viên của Trường, khảo sát này đóng vai trò quan trọng trong công tác phòng, chống dịch tại Trường.

Trong thời gian từ 20/01/2020 đến 02/02/2020 là thời gian toàn thể sinh viên Trường nghỉ Tết nguyên đán Canh Tý. Ngày 01/02/2020, Thủ tướng Chính phủ đã có Quyết định 173/QĐ-TTg công bố dịch do virus SARS-CoV-2 tại Việt Nam. Để đảm bảo an toàn cho sinh viên trước tình hình phức tạp của dịch bệnh [1], Trường Đại học Y Dược Cần Thơ đã ban hành thông báo số 98/ĐHYDCT ngày 01/02/2020 về việc tiếp tục cho sinh viên nghỉ học do dịch bệnh viêm đường hô hấp cấp [6]; đồng thời tiến hành khảo sát y tế lần 1 ngày từ ngày 21/01/2020 đến ngày 03/02/2020. Với kết quả 87,23% sinh viên tham gia khảo sát cho thấy thời điểm này sinh viên chưa ý thức được tầm quan trọng của việc thực hiện khảo sát y tế. Thông qua công tác tuyên truyền, giáo dục sinh viên bằng các hình thức đăng tải các thông tin chính thống về tình hình diễn biến dịch bệnh trên trang website Trường, các thông báo hàng tuần nhắc nhở sinh viên thực hiện các biện pháp phòng, chống dịch bệnh theo khuyến cáo của Bộ Y tế, tổ chức các cuộc thi quay clip tuyên truyền về rửa tay và phòng chống dịch COVID-19, tổ chức diễn đàn trực tuyến tìm hiểu về virus Corona các loại cúm ... [Kế hoạch tổ chức diễn đàn trực tuyến về cúm và virus corona], sinh viên đã dần nâng cao ý thức về phòng, chống dịch bệnh của bản thân và đối với cộng đồng; nâng cao nhận thức về tầm quan trọng của việc thực hiện các khảo sát y tế đối với công tác phòng, chống dịch bệnh của Nhà trường. Điều này thể hiện thông qua sự tăng dần tỷ lệ sinh viên tham gia thực hiện khảo sát y tế lần 2: 88,47, lần 3: 90,40, lần 4: 92,61.

Đối với thông số Số sinh viên di chuyển lưu trú tại các tỉnh, thành tại Việt Nam đã có người bị nhiễm bệnh qua 4 đợt khảo sát có sự giảm dần đáng kể. Kết quả khảo sát lần 1 từ ngày 21/01/2020 đến ngày 03/02/2020 cho thấy, do trong dịp Tết Nguyên đán và số liệu, thông tin về dịch bệnh chưa đầy đủ và chưa mang tính báo động, số sinh viên di chuyển đến các tỉnh có người nhiễm bệnh là 375 sinh viên (4,6%), chủ yếu là đến TP Hồ Chí Minh. Tỷ lệ này giảm dần qua các lần khảo sát. Đặc biệt, ở lần thứ 4 từ 01/04/2020 đến ngày 14/4/2020, cả nước thực hiện giãn cách xã hội theo Chỉ thị số 16/CT-TTg ngày 30 tháng 03 năm 2020 của Thủ tướng Chính phủ về thực hiện các biện pháp cấp bách phòng, chống dịch COVID-19 [4], tinh thần tuân thủ yêu cầu giãn cách xã hội của sinh viên rất nghiêm túc, chỉ có 36 sinh viên có di chuyển đến TP Hồ Chí Minh vì các lý do bất khả kháng như bản thân hoặc đi cùng người thân tái khám tại các bệnh viện tuyến trên theo lịch hẹn điều trị ...

Trong nội dung khảo sát số sinh viên có tiếp xúc với người nước ngoài trở về; người từ các tỉnh, thành của Việt Nam có người nhiễm bệnh, qua 4 đợt khảo sát cho thấy sự giảm dần đáng kể từ lần khảo sát 1 (11,99%) đến lần khảo sát 4 (2,00%), trong đó, số sinh viên tiếp xúc với người nước ngoài giảm từ 5,68% xuống 0,78%. Điều này cho thấy ý thức của sinh viên trong việc phòng, chống dịch; hạn chế tiếp xúc với người nước ngoài, người từ vùng dịch là một trong những biện pháp hữu hiệu ngăn chặn, phòng ngừa việc lây lan dịch bệnh (nếu có) trong cộng đồng. Bên cạnh đó, khi sinh viên thực hiện khai báo yếu tố dịch tễ có tiếp xúc với người nước ngoài trở về; người từ các tỉnh, thành của Việt Nam có người nhiễm bệnh, Nhà Trường tiến hành hỗ trợ, tư vấn cho sinh viên trong việc thực hiện các biện pháp phòng ngừa, cách ly tại nhà ... nhằm bảo vệ sức khỏe cho bản thân sinh viên, người thân và cộng đồng, hạn chế tối thiểu tâm lý hoang mang, lo sợ trong sinh viên.

Một trong những ý nghĩa quan trọng của khảo sát y tế sinh viên là giúp phát hiện sớm và kịp thời sinh viên có biểu hiện bất thường về sức khỏe như: sốt, ho, khó thở, đau họng, mệt mỏi.v.v... từ đó Trường yêu cầu các sinh viên có triệu chứng lâm sàng đến các cơ sở y tế để được tư vấn, khám và điều trị. Sau khi có kết quả khám điều trị phải báo cáo

ngay với Trường. Điều này giúp sinh viên khỏi bệnh, tăng cường sức đề kháng, đồng thời hỗ trợ việc phát hiện sớm các ca nhiễm bệnh COVID-19, không để lây nhiễm ra cộng đồng.

Qua 4 đợt khảo sát y tế, rất nhiều sinh viên bày tỏ nhiều ý kiến, tâm tư nguyện vọng đối với Nhà Trường trong tình hình diễn biến phức tạp của dịch bệnh. Bên cạnh đó, sinh viên cũng đã đề xuất, kiến nghị với Nhà trường về các biện pháp phòng chống dịch. Trên cơ sở các kiến nghị - đề xuất hợp lý, theo điều kiện thực tế, Nhà Trường đã đáp ứng một số nội dung như trang bị nước rửa tay tại các giảng đường, trước thang máy; treo băng rôn, dựng các bảng hướng dẫn phòng, chống dịch bệnh trong Trường; các hướng dẫn rửa tay, mang khẩu trang đúng cách được cài đặt sẵn trong máy tính tất cả các giảng đường tiện lợi cho tất cả sinh viên theo dõi ...

Như vậy, khảo sát y tế không chỉ góp phần phòng, chống dịch bệnh COVID-19 hiệu quả, mà còn là sự quan tâm thiết thực của Trường đối với từng sinh viên. Trong cuộc chiến chống lại dịch bệnh COVID-19, Mỗi sinh viên là một chiến sĩ, mỗi hành động tuân thủ các khuyến cáo của cơ quan y tế và các hướng dẫn của Trường sẽ góp phần làm nên thành công trong cuộc chiến chống dịch bệnh và cuộc chiến chống dịch bệnh COVID-19 ở Việt Nam chúng ta nhất định sẽ thắng lợi.

V. KẾT LUẬN

Qua 4 đợt khảo sát dịch tễ từ ngày 22/01/2020 đến 14/4/2020: tỷ sinh viên tham gia khảo sát là 89,68%; Tỷ lệ sinh viên di chuyển, lưu trú tại các tỉnh, thành tại Việt Nam đã có người bị nhiễm bệnh là 9,74%; Tỷ lệ sinh viên tiếp xúc với người nước ngoài trở về và người từ các tỉnh, thành của Việt Nam có người nhiễm bệnh là 22,44%; Tỷ lệ sinh viên có triệu chứng bất thường về sức khỏe là 23,1%; Tỷ lệ sinh viên có các ý kiến, kiến nghị, đề xuất là 44,02%.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Quyết định 173/QĐ-TTg ngày 01/02/2020 của Thủ tướng Chính phủ về việc công bố dịch do virus SARS-CoV-2 tại Việt Nam;
2. Quyết định số 447/QĐ-TTg ngày 01/4/2020 của Thủ tướng chính phủ về việc công bố dịch COVID-19 trên toàn quốc.
3. Chỉ thị số 15/CT-TTg ngày 27 tháng 03 năm 2020 của Thủ tướng Chính phủ về quyết liệt thực hiện đợt cao điểm phòng, chống dịch COVID-19;
4. Chỉ thị số 16/CT-TTg ngày 30 tháng 03 năm 2020 của Thủ tướng Chính phủ về thực hiện các biện pháp cấp bách phòng, chống dịch COVID-19;
5. Chỉ thị số 06/CT-BYT TTg ngày 28 tháng 03 năm 2020 của Bộ Y tế về việc tăng cường các biện pháp phòng, chống dịch COVID-19 trong các cơ sở y tế
6. Thông báo số 98/ĐHYDCT ngày 01/02/2020 của Trường Đại học Y Dược Cần Thơ về việc nghỉ học do dịch bệnh viêm đường hô hấp cấp;
7. Công văn số 458/ĐHYDCT ngày 27 tháng 3 năm 2020 của Trường Đại học Y Dược Cần Thơ về việc chuyển hình thức dạy học, tiếp tục triển khai các giải pháp phòng, chống dịch COVID-19;
8. Công văn số 459/ĐHYDCT ngày 27 tháng 3 năm 2020 của Trường Đại học Y Dược Cần Thơ về việc thực hiện các biện pháp phòng, chống dịch COVID-19 trong Trường Đại học Y Dược Cần Thơ;
9. Công văn số 478/ĐHYDCT ngày 31 tháng 3 năm 2020 của Trường Đại học Y Dược Cần Thơ về việc thực hiện Chỉ thị số 16/CT-TTg ngày 30 tháng 03 năm 2020 của Thủ tướng Chính phủ về thực hiện các biện pháp cấp bách phòng, chống dịch COVID-19;

10. Thông báo số 389/TB-ĐHYDCT ngày 17 tháng 3 năm 2020 của Trường Đại học Y Dược Cần Thơ về việc tăng cường thực hiện các biện pháp phòng, chống dịch COVID-19 trong Trường Đại học Y Dược Cần Thơ;
11. Thống kê tình hình dịch bệnh COVID-19, Trang tin về dịch bệnh viêm đường hô hấp cấp COVID-19, Bộ Y tế, <https://ncov.moh.gov.vn/> [cập nhật ngày 14/04/2020];
12. Công văn số 45/TANDTC-PC ngày 30 tháng 3 năm 2020 của Hội đồng Thẩm phán Tòa án nhân dân tối cao hướng dẫn về xét xử tội phạm liên quan đến phòng, chống dịch bệnh COVID-19.
13. Ahn, D.G., *et al.*, Current Status of Epidemiology, Diagnosis, Therapeutics, and Vaccines for Novel Coronavirus Disease 2019 (COVID-19). *J Microbiol Biotechnol*, 2020. **30**(3): p. 313-324.
14. Huang, X., *et al.*, Epidemiology and Clinical Characteristics of COVID-19. 2020. **23**(4): p. 268-271.
15. Petrosillo, N., *et al.*, COVID-19, SARS and MERS: are they closely related? *Clin Microbiol Infect*, 2020.

(Ngày nhận bài: 06/5/2020 - Ngày duyệt đăng: 16/6/2020)
